

DOĞU MARMARA KALKINMA AJANSI
KOCAELİ TAŞ OCAKLARI ÇALIŞMALARI ARAŞTIRMASI

Temmuz 2011

Kocaeli Valisi Tarafından 06/07/2011 Tarihinde Madencilerle Düzenlenen Toplantıdan Notlar:

- Kocaeli Valiliği 100.Yıl Toplantı Salonu'nda gerçekleşen toplantıya Kocaeli'deki maden işletmelerinden yetkililer ile beraber; Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Körfez Belediyesi ve Valiliğin diğer birimlerinden ilgililer katılmıştır.
- Sayın Vali yaptığı konuşmada; Kocaeli'deki taşocaklarının çevresel etkilerini en aza indirmeyi amaçladıklarını, bu amaca hizmeten kısa erimde bir Mahalli Çevre Kurulu Kararı çıkarmayı planladıklarını (Vali Bey bunu aspirin tedbir olarak tanımladı), uzun erimde ise Madencilik OSB kurulmasını hedeflediklerini aktardı. Bu aktarılan hususlarda madencilerin yorumları alındı.
- Mahalli Çevre Kurulu kararında yer alacak olan "aspirin tedbirler"e temel teşkil eden sıkıntılar:
 1. Ruhsatsız çalışmalar
 2. İzin alınan konular dışında işletme yapılması
 3. Çed'de taahhüt edilen toz değerlerinin aşılması
 4. Emisyon izni alınmaması
 5. Kamyonlarla taşımada tonaj aşımı
 6. Taşıma / nakliye şartlarına uyulmuyor olması
 7. İşletme tamamlanınca rehabilite edilmiyor olması
 8. Yerleşim yerlerine yakın taşocaklarının varlığı
 9. İşletmelerde muhatap kişinin bulunamıyor olması
 10. İş güvenliği tedbirlerinin alınmıyor olması
 11. Dinamitlerden kaynaklanan güvenlik problemi ve gürültü kirliliği

Bu sıkıntılara yönelik olarak kurulacak olan Komisyonun Kurul kararını takiben yayınlanacak olan Genelgeyi esas alarak sahada denetimlere başlayacağı aktarıldı.

Madenciler de kurulacak olan Komisyona kendi içlerinden de temsilcilerin yer almasını istediklerini belirttiler. Bu öneriye olumlu bakan Vali Bey Komisyona temsilci seçmelerini istedi. Ayrıca Mahalli Çevre Kurulu Kararı'nın taslak halinin valiliğin internet sitesinde yayınlanması sağlanarak görüşlerin toplanmasına karar verildi. (web sitesinde taslak karar 25 Temmuz'da yayınlanacak)

- Uzun erimde taşocaklarından kaynaklanan çevresel problemlerin aşılabilmesi için Sanayi Bakanı'nın da desteklediği madencilik OSB kurulmasını planladıklarını aktardı. Vali Bey; bu OSB alanının Kocaeli'deki ana ulaşım arterlerinin öngörünüm alanı içerisinde olmamasını istediklerini, rezerv alanın bulunduğu bir bölgede olması gerektiğini ve alan araştırmasına başladıklarını belirtti. Bu OSB için madencilerden gelen yorumlar;
 - o Geçmişte eski valilerin döneminde de OSB kurulumu işine giriştiklerini ancak nakliye-rezerv ve minimum çevresel probleme neden olacak bir alanın belirlenmesinde sıkıntı yaşadıkları için başarılı olamadıklarını belirttiler
 - o Çevresel problemlerin kaçak ocaklardan kaynaklandığı; kaçak ocaklarınsa özellikle kamuya (belediye ve valiliğe) ait olduğu belirtildi

- Nuh çimento temsilcisi: ihtiyaç duydukları özellikte ve büyüklükte rezerve bir osb alanında ulaşımlarının pek mümkün görünmediğinden bahsetti
- Kuzey Marmara Otoyolu'na hammadde sağlayacak olan ocaklara kolaylık sağlayan Başbakanlık Genelgesinin varlığından bahsedildi
- Bir değil birkaç noktada OSB kurulumu düşünülebilir önerisi geldi; farklı nitelikteki rezerv alanlarına kurulan birkaç OSB'nin daha karlı olacağı belirtildi
- Mevcut taşocakları alanlarının OSB ilan edilmesi ve bu alanların altyapı desteğinin artırılması önerisi geldi
- OSB kurulduğunda hemen taşocaklarının hemen taşınması yerine; ruhsat aldıkları rezervlerde işletme sürelerinin dolmasının ardından taşınma işleminin gerçekleşmesi önerisi geldi

Özetle; valiliğin taşocaklarıyla ilgili olarak sorun tespitini tamamladığı ve kısa-uzun vadeli eylemleri kapsayan bir planlarının var olduğu görülmektedir.

Kocaeli'nde Bazı Kurumlarla Yapılan Görüşmelerden Notlar:

5 Temmuz 2011 tarihinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi (İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı Gökmen Mengüç, Şehir Planlama Şubesi Arzu Yiğit ve Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Ruhsat ve Denetim Şubesi Yüksel Bey) ile yapılan görüşmeler sonucunda edinilen bilgi ve belgeler;

- Eski Kocaeli Valisi Gökhan Sözer döneminde 12/01/2009 tarihli ve 175 sayılı Mahalli Çevre Kurulu Kararıyla¹; Kocaeli'nde faaliyet gösteren ve kurulması planlanan kum-çakıl ve taş ocaklarının yer seçimi ile ilgili kistaslar belirlenmiştir. Bu çerçevede TEM otoyolu ile, D-100 ve D-130 karayollarının kenarlarında ve İzmit Körfezi öngörünüm bölgesi içerisinde kalan alanda;
 - Yeni maden ruhsatı ve izninin verilmemesi,
 - Mevcut maden ocaklarının da işletme sürelerini tamamlamasının ardından ruhsatlarının yenilenmemesi ve bu bölgelerin Büyükşehir Belediyesi tarafından ağaçlandırılması kararı alınmıştır.
- Alınan karar dayanak olarak kabul edilerek 1/50.000'lik Kocaeli ÇDP'sine söz konusu alan işlenmiştir.
- Belirlenen alanda maden yatırımı yapmak isteyen bir yatırımcı tarafından açılan davada; 175 sayılı Kurul Kararı geçersiz kabul edilmiştir. Söz konusu maden ruhsatı ve izni yasaklı alanla ilgili ÇDP'de bir plan tadilatı yapılmamıştır ve halen Planda maden ruhsatı yasaklı saha işli durumdadır.
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi maden yatırımcılarına görüş verirken; bu sınırı dayanağının geçersiz kalması nedeniyle baz almamaktadır. Maden Kanunu'nun mevcut hükümleri çerçevesinde görüş vermektedir.

¹ Mahalli Çevre Kurulu; her ilde valinin başkanlığında, İçişleri Bakanlığı, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık ve İskan, Sağlık, Ulaştırma, Tarım ve Köyşleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Ticaret, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür ve Turizm, Çevre ve Orman bakanlıklarının il temsilcileri, il jandarma komutanlığı temsilcisi ile ticaret ve sanayi odaları, ticaret odası, sanayi odası ve ziraat odası başkanları, büyük şehirlerde büyükşehir belediye başkanı, diğer illerde ise belediye başkanından oluşur.

- 2010 yılı Haziran ayı itibari ile geçerli olan yeni düzenleme ile; Taşocaklarına ruhsat verilmesi görevi Belediyelerden İl Özel İdarelerine kaydırılmıştır. Kocaeli’nde de bu tarihten beri taşocakları ruhsat işlemlerini Kocaeli İl Özel İdaresi takip etmektedir.

5 Temmuz 2011 tarihinde Çevre ve Orman İl Müdürlüğü (Çevre Yönetimi Şube Müdürü Cengiz Öztürk) ile yapılan görüşmeler sonucunda edinilen bilgi ve belgeler;

- 6 Temmuz 2011 tarihinde saat 16.00’da Vali Başkanlığında; Kocaeli’ndeki tüm taşocakları işletmelerinin ve ilgili kurumların da katılımıyla bir toplantı düzenlenecek.
- Bu toplantının ardından; maden ocaklarının her açıdan denetlenmesi amacıyla emniyet, jandarma, çevre il müdürlüğü, sgk müdürlüğü... vb. tüm kurumlardan ilgililerden oluşan bir HEYET kurulacak ve bu heyet taşocaklarına toplu giderek denetimler gerçekleştirecek.

Ülke Geneli için Hazırlanan Madencilik ve Taşocakları Çalışmaları:

- “Madencilik Sektöründeki Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu”, TBMM, 2009

<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss544.pdf>

- Madencilik Özel İhtisas Komisyon Raporu (8. 5 Yıllık Kalkınma Planı), 2000 ve İhtisas Komisyonu Alt Çalışma Grupları Raporları

http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/e5ac40b5a02c5a2_ek.pdf?tipi=5&turu=R&sube=0

http://www.maden.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=2430&tipi=5&sube=0

Kocaeli İli Özelinde Hazırlanan Madencilik ve Taşocakları Çalışmaları:

- “Kocaeli İli Maden ve Enerji Kaynakları”, MTA, 2010

http://www.mta.gov.tr/v1.0/turkiye_maden/maden_potansiyel_2010/kocaeli_madenler.pdf

- “Kocaeli İli Topraklarının Amaç Dışı Kullanımı”, Ekoloji Çevre Dergisi, Arş. Gör. Mesude ÜNAL (KOÜ), Prof. Dr. Hüseyin S. Başkaya (Uludağ Üniversitesi), 2000

<https://www.ekoloji.com.tr/resimler/36-2.pdf>

TBMM ARAŞTIRMA KOMİSYONU RAPORU’NDA KOCAELİ İLE İLGİLİ HUSUSLAR:

1. “Madencilik ve Çevre” Bölümünde, Sayfa 213,

“2.10.4. I. ve II. Grup Maden Ocakları ve Çevre Uygulamaları

05.06.2004 tarihinde 5177 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikle 3213 sayılı Maden Kanunu’nda düzenlemeler yapılmış; taş, kum-çakıl, vb. ocaklar Maden Kanunu kapsamına alınmıştır. Bu kapsamda, taş ocağı ve buna bağlı olarak kırma-eleme tesislerinin sayısı artmıştır. Söz konusu

tesislerin yerleşim yerlerine ve otoyollara yakın olan yerlerde kurulması görüntü ve emisyon kirliliği açısından çevresel sorunlara neden olmuştur.

Bu kapsamda özellikle taş ocakları ve kırma-eleme tesislerinin yoğun olduğu ve şehirleşme ile iç içe girdiği büyük şehirlerimizde çevresel etkilerin önlenmesi ve yaptırımların daha etkili sağlanması amacıyla il valilikler bünyesinde gerekli alt yapı oluşturularak İstanbul, Kocaeli, Gaziantep, Hatay ve Mersin illerinde “Mahalli Çevre Kurulu” kararları alınarak potansiyel alanlar belirlenmiştir.

Çevresel etkilerin, kaynağında önlenmesi için “ÇED Raporu” ve/veya “Proje Tanıtım Dosyaları” değerlendirilirken;

Kurulması planlanan kırma-eleme tesislerinde; tesisteki toz kaynağı olan her bir ünitenin (bunker, kırıcılar, elekler, bantlar) kapalı ortam içerisine alınması ve kapalı ortam içerisine alınan ünitelere toz indirgeme sisteminin kurulmasının taahhüt ettirilmesi,

Önceden ÇED Kararı verilmiş ve hâlen faaliyette olan tesisler ile ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirilen tüm kırma-eleme tesislerinde ise; 31.12.2012 tarihine kadar belirtilen hususların sağlanması ile ilgili olarak valiliklere talimat verilmiştir.”

2. “EK: 4 KOMİSYON TUTANAK ÖZETLERİ” Bölümü’nde Sayfa 460:

Çevresel Etki Değerlendirmesi Ve Planlama Genel Müdürü Fevzi İşbilir’in 11.02.2010 tarihli Komisyon Sunuşu

“ ...

Taş, kalker ocakları, kırma eleme tesislerinin yol açtığı toz problemi ve görsel kirlilik problemi ile ilgili, sektör temsilcileriyle 2009 yılında bir araya gelindi. Agregatör Üreticileri Birliğiyle, Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliğiyle. Bir genelge çıkarıldı ve 81 vilayetime gönderilerek mevcut tesislerin 2012 yılı sonuna kadar mutlak surette taahhütname vererek bu kapalı sisteme geçmeleri öngörüldü. Yeni başvuracak olanlarda ÇED başlangıcında kırma, eleme tesisinin kapalı sistemle yapılması istenmektedir.

Madencilik yapılacak alanların, özellikle taş ocakları için geçerli, belirlenmesinde varsa çevre düzeni planlarında bunları işliyoruz ki madenci de olmayacak yere başvurmasın, olacak yerleri de açalım. Bu çerçevede, İstanbul’da, Kocaeli’nde, Antep’te, Hatay’da ve Mersin’de, Yalova da mahalli çevre kurulu kararı alınarak madencilik yapılacak alanlar belirlendi.

...”

3. “EK: 4 KOMİSYON TUTANAK ÖZETLERİ” Bölümü’nde Sayfa 499:

Agregatör Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Cüneyt Ertuğrul’un 23.02.2010 tarihli Komisyon Sunuşu

“ ...

Son dönemlerde çevresel baskıların artmasıyla beraber yerel idarelerin aldığı birtakım kararlar var. Bunu en yakın dönemde İstanbul ve Kocaeli, İzmit bölgeleri için yaşadık. Maden sektörü, Enerji Bakanlığına bağlı olan bir sektör olmakla birlikte il mahallî çevre kurulları kendi yaptıkları

toplantılarda kararlar almışlardır. Bu tür mahallî çevre kurulu kararları, benzer yerel idare kararları son derece sıkıntılı ve sektörü rahatsız edici, işleyişini engelleyici kararlar olarak görüyoruz ve kesinlikle doğru bulmuyoruz.

Avrupa Agrega Birliğinde ham maddeye erişim inisiyatifi projesi nedeniyle: Avrupa Birliğine üye ülkeler, zamanında belki bizim şu anda yavaş yavaş geçmekte olduğumuz süreçten tabii geçmişler çok önceleri ve ham maddeye ulaşımı, izinleri o kadar sıkıntılı hâle getirmişler, kısıtlamışlar. Şu anda ihtiyacımız olan ham madde kaynaklarına dahi erişemiyoruz çünkü izinler o kadar sıkılmış durumdadır.

Şu anda geçmekte olduğumuz sürecin sonu galiba buraya gidiyor. Yani, biz gelişen bir ülkeyiz, bizim maden potansiyelimiz, ham madde kaynağımız oldukça fazla ve Devlet'imizin Anayasa'da belirlediği politika, bu kaynakların yer üstüne çıkartılması, bu kaynaklardan faydalanılmasıdır. Ancak, biz yavaş yavaş izinler kısmını o kadar çok sıkıntılı hâle getirmeye başlıyoruz ki sanırım bir dönem sonra biz de yavaş yavaş bu ham maddeye erişimi nasıl sağlayacağız diye konuşmaya başlayacağız.

..."

4. "EK: 4 KOMİSYON TUTANAK ÖZETLERİ" Bölümü'nde Sayfa 503:

Çevre Ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürü Osman Kahveci'nin 24.02.2010 tarihli Komisyon Sunuşu:

"...

Bazı orman alanlarını afet bölgesi ilan etmek suretiyle Afet Kanunu'na göre orman rejimi dışına çıkartılabilir. Nitekim, Kocaeli'ndeki depremde aynı olay olmuştu. Oradaki deprem konutları afet bölgesi ilan edilmek suretiyle Afet Kanunu'na istisna bir hüküm getirilmiş. Afet bölgesi ilan edilirse o zaman verilebilmektedir.

..."